

Smreka na Lavanovem vrtu.

(Selko.)

I.

Lavan je bil prevzel gospodarstvo. Ko je videl, da je vrt prazen, začel je saditi drevje. Mnogo hrušk in jabolk je nacepil. Tam na konci vrta pa je bil vsadil tudi malo smrečico.

Tako je prišla smreka na Lavanov vrt. Lepo je rastla. Vedno širje so se razprostirale njene veje. Da s temi ne bi delala smreka sence drugemu sadnemu drevju, jo je oklestil. Le v vršičku ji je pustil še nekoliko vej. Od bližnjega Ločevca sem pa je priletela vrana in sklenila, da si postavi gnezdo v vršičku Lavanove smreke.

In tako je delala leto za letom. Vsako leto si je napravila tukaj svoje gnezdo. Ni ga napravila umetno — nanesa je nekoliko dračja, in postelja za njen mladi zarod je bila gotova.

Vaški otročaji pa so imeli dobre oči. Zapazili so kmalu vrano, ki je letala najraje krog smrekinoga vrhu. Takoj so sklenili: „Mlade ima na smreki.“

In ko so to zvedeli — od tedaj so bili vedno pod Lavanovo smreko. Gledali so gori, napejali so svoje oči in zdaj pa zdaj je vzkliknil ta ali oni: „Glejte, glejte, tam-le je gnezdo. Ga že vidim.“

Toda motil se je. Črna vrana je postavila svoje neumetno gnezdo na tako skritem kraju, da je bilo nemogoče uzreti ga s tla.

Dečki pa so hoteli na vsak način vedeti, kake skrivnosti skriva vrana gori na smreki.

Oglasil se je Polajev in tako modroval: „Kedar vržem jeseni na polno jabolko ali hruško poleno ali kamen, pade navadno tudi nekoliko jabolk ali hrušek doli. Ako vržem na smreko kamen ali poleno, mora tudi ono pasti, kar je gori.“

No Polajev je bil najmočnejši in največji, zato so mu verjeli vsi.

In od tedaj so letela na smreko polena in kamenje — kamenje in polena. Doli pa ni palo nič drugega kakor zopet polena in kamenje.

Petkov Lojzek je mislil, da tudi njega ne smejo pogrešati pod smreko. Majhen je bil še. Komaj je dobro govoril. Hiter tudi ni bil. Povsod je bil zadnji — a bil je vendar povsod.

Tudi pod smreko je prihlačal zadnji. Polajev pa, ki je bil prvi, je bil že na oni strani smreke in metal kamenje nanjo. Pa kakor je že bilo — mogoče ni dobro pomeril, mogoče mu je ušel kamen iz rok — to je gotovo, da je kamen letel precej visoko in jo potem ubral naravnost proti Lojzku, ki je hlačal zadnji. Ni bil velik kamen — vendar ga je zadel tako močno v čelo nad desnim očesom, da je padel na tla in obležal. Mati je pritekla in odnesla polmrtvega sinčka domov. Poklicani zdravnik je sicer otel mlado življenje, toda Lojzka je bolelo desno oko vse njegovo življenje. Nikoli več

ni videl dobro. Vrh tega so trdili vsi oni, ki so imeli ž njim kaj opraviti, da v njegovi glavi ni vse v redu.

Od tedaj je imela vrana s svojimi mladiči mir pred kamenjem in poleni — da, nekoliko časa celo radovednih gledalcev ni bilo več pod smreko.

Pozneje se jih je lotila zopet stara radovednost. Zopet so hoteli zvedeti, kaj je v vrhu na visoki smreki.

Ta in ta je objel deblo z rokami in nogami in plezal gori. Nekoliko časa je šlo. Toda kmalo je začel plezavec meriti z očmi pot, ki jo je preplezal. Spoznal je, da njena dolžina ni ravno velika, da je ona pot, ki jo mora še preplezati, da dospé do vrha, mnogo večja. Začel je torej drsati k tlom. Tako so poskušali vsi od Zevnikarjevega Janeza do Janezkovega Petra. Ali nobeden ni prišel niti do polovice.

Polajev pa je stal, gledal in smejal se. Ko so poskušali vsi, poskušal je še on.

Šlo je kot bi podil veverico. Naposled so mu začele vendar omagovati noge. Oklenil se je z rokami drevesa, noge pa je pustil, da so visele doli, da si je nekoliko odpočil.

Prav blizu smreke je bil izkopal Lavan apnenico. Precej zgašenega apna je bilo notri. Po vrhu je stala voda.

Polajev je priplezal prav do vrha. Z vso silo je zagrabil za prvo vejo. Toda veja je rekla, da ga ne drži — in pala sta oba v apnenico.

In ko je sedel Polajev v apneni kaši, se ni smejal kakor prej. Zbrati je moral vse svoje moči, da je zaprl zatvornice svojim solzam — da se mu niso udrle po licu.

Od tedaj je imela smreka na Lavanovem vrtu mir pred otročaji. Dvojna nesreča jih je vstrašila. Strah jih je obšel, ko so šli mimo nje.

II.

Lavan se je bil postaral. Izročil je bil že gospodarstvo svojemu sinu. Nič več ga niso mučile gospodarske skrbi. Kedar je bilo gorko, prijel je za to ali ono delo — kedar je bilo mrzlo, ostal je v sobi in slonel najraje pri oknu. Gledal je doli po vrhu k smreki. Kako velika je zrastle! In vedno je zelena, kot bi bila vedno pomlad. Nič ne govori o njeni starosti. A moji lasje — beli so, kot bi pokrival sneg starosti, sneg zime človeškega življenja moje teme.

Pa kot bi se spomnil nekaj veselega, pogladil si je čelo in govoril pol glasno: „Onstran groba bo za nas vedna pomlad.“

Zima se je prikazala v naravi. In poslala je poročilo o svojem prihodu pticam pevkam. Te so se zbrale in odletele v kraje, kjer ni bele zime.

Poslala je poročilo drevesom. Tako se so prestrašila grozne novice, da so jim odpadli zadnji listi, ki jih je še pustil jesenski veter.

Tudi stari Lavan je čutil, da bo kmalu zima tukaj — vedno bolj ga je vleklo k gorki peči — v zapeček.

In take misli je imel včasi:

„Zima je tu. Mogoče je to moja zadnja zima. Jaz bom preminul — smreka doli na vrtu pa bo še stala — kot bi zanjo ne bilo starosti, ne bilo zime, kot bi imela vedno pomlad.“

In zapadel je prvi sneg. Tudi smreka na Lavanovem vrtu je bila belo odeta. Njene veje so se pripogibale pod cvetjem, ki ga trosi okrog zima.

Ko je videl stari Lavan, da ima i smreka belo odejo, mislil si je: „E, tudi za smreko pride zima.“

Melo je, vedno bolj je melo, vmes pa je divjala divja burja. Globoko je pripogibala vitko smreko. Naposled je ta zahreščala in pala na tla.

Burja je potihnila, kot bi se radovala, da je podrla Lavanovo smreko.

Stari Lavan pa je vzel v roko sekiro in šel na vrt. Počasi je stopal. Zeblo ga je. Tresel se je od starosti in mraza. Vendar ni pustil, da bi kdo drugi odsekal zadnje veje smreki, ki jo je on vsadil.

Prišla je pomlad. Uzrla je starega Lavana kakor lani. Smreke, ki jo je bil on vsadil, ni zapazila. Ta je bila že na žagi, in žagar jo je rezal za deske.

Jeseni je nehal živeti stari Lavan. Naredili so mu krsto iz desek one smreke, ki jo je bil podrl vihar na njegovem vrtu. Krsta je strohnela. Kmalu ni bilo nikakega sledu o nji.

Smreka ni imela večne pomladi. Lavan pa se je in se bo radoval v nebesih in vžival večno pomlad.

Toliko mi je znano o smreki na Lavanovem vrtu.

Ej, ti oblaček ...

Ej, ti oblaček, na nebnem oboki

Si sodček odprl;

Cvetje si drobno na pisani loki

Potlačil in strl.

Lilijam nežnim na mojem si vrtu

Kelhe natočil;

Čmrlje, čebele in brze metuljčke

Vse si premočil.

Vitko vejevje si drevju potresel,

Hruške so pale

S posteljic mehkih, kjer mirno so prej se

In varno zibale.

Izpraznjen zdaj balzama sodček je tvoj;

Dalje potuješ,

Tja proti zapadu — Bog bodi s teboj!

Ali me čuješ?

Ljudmila Modičeva.

